

Survey Emotional Intelligence the English Language of Chabahar Students: Monolingual, Bilingual and Gender Role

Sorayya Roodi Aliabadi ^{*,1}

Mohammad Akbari Borang²

Hafizeh Blooch³

¹ PhD student in curriculum planning, Birjand University, Iran

² Associate Professor, Birjand University, Iran

³ Instructor of the Faculty of Educational Sciences and Psychology, Birjand University, Iran

Corresponding author: s_rodialiabadi@birjand.ac.ir

Received:2023/02/10 Accepted:2023/08/06

Background and Objectives: The purpose of this study was to survey the emotional intelligence course in secondary school students in chabahar city.

Methods: This research is descriptive and causal-comparative. The statistical population of this study were consisted of all secondary schools in chabahar in school years 2014-2015. For this purpose, a sample of 240 students were selected by using of the stratified sampling method (120 Persian and 120 Baluch). Data collection was done by Shat and Mallouf's (1998) Emotional Intelligence questionnaire. The collected data by Independent t-test, variance and multivariate stepwise regression were analyze the data using spss software.

Findings: The findings of this study showed that there is not significant difference between monolingual and bilingual the students' emotional intelligence and their gender, but, There is a significant difference between monolingual and bilingual the students' emotional regulation and their gender. And emotional regulation of bilingual the students' was higher than monolingual students' and female students had level of emotional regulation and emotional assessment.

Conclusion: The results of this research showed that the emotional intelligence of male and female students is significant and the average score of emotional intelligence of female students is higher than that of male students.

Keywords: Monolingual, Bilingual, emotional intelligence, Fars, Baluch.

بررسی هوش هیجانی دانش آموزان شهر چابهار: نقش یک‌زبان، دوزبان و جنسیت

ثریا رودی علی آبادی^۱

محمد اکبری بورنگ^۲

حفیظه بلوچ^۳

^۱ دانشجوی دکترا، برنامه ریزی درسی دانشگاه بیرجند، ایران

^۲ دانشیار، هیات علمی دانشگاه بیرجند، ایران

^۳ مربی دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه بیرجند، ایران

* نویسنده مسئول: s_rodialiabadi@birjand.ac.ir

دریافت: ۱۴۰۱/۱۱/۲۱

پذیرش: ۱۴۰۲/۵/۱۵

چکیده
<p>زمینه و اهداف: پژوهش حاضر با هدف بررسی هوش هیجانی دانش‌آموزان یک‌زبان (فارس) و دوزبان (فارس- بلوچ) دوره دوم متوسطه شهر چابهار اجرا شد.</p>
<p>روش‌ها: این پژوهش توصیفی و از نوع علی-مقایسه‌ای است. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهر چابهار مشغول به تحصیل در سال ۹۵-۱۳۹۴ است که به صورت نمونه‌گیری طبقه‌ای برابر تعداد ۲۴۰ دانش‌آموز (۱۲۰ فارس و ۱۲۰ بلوچ) مورد مطالعه قرار گرفتند. جمع‌آوری داده‌ها با استفاده از پرسشنامه هوش هیجانی شات و مألوف (۱۹۹۸) انجام شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون آماری T مستقل و تحلیل واریانس چندمتغیره با کمک نرم‌افزار SPSS استفاده شد.</p>
<p>یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان داد که بین هوش هیجانی دانش‌آموزان یک‌زبان و دوزبان و جنسیت تفاوت معناداری وجود ندارد؛ اما از بین مؤلفه‌های هوش هیجانی در دانش‌آموزان یک‌زبان و دوزبان در مؤلفه تنظیم هیجان تفاوت معناداری به لحاظ آماری مشاهده شد، دانش‌آموزان دوزبان از تنظیم هیجانی بالاتری نسبت به دانش‌آموزان یک‌زبان برخوردار بودند. همچنین دانش‌آموزان دختر در مقایسه با دانش‌آموزان پسر نیز از تنظیم هیجان و ارزیابی هیجانی بالاتری برخوردار بودند.</p>
<p>نتیجه‌گیری: نتایج این پژوهش نشان داد که هوش هیجانی دانش‌آموزان پسر و دختر معنادار است و میانگین نمره هوش هیجانی دانش‌آموزان دختر بیش‌تر از دانش‌آموزان پسر است.</p>
<p>کلمات کلیدی: یک‌زبانگی، دوزبانگی، هوش هیجانی، فارس، بلوچ.</p>

مقدمه

امروزه در سطح جهان کشورهایی وجود دارند که در آن ها دو یا چند زبان مختلف رایج بوده، اما تنها یکی از آن زبان ها به عنوان «زبان مشترک» یا «زبان رسمی» پذیرفته شده است و آموزش نیز بر اساس همان زبان رسمی صورت می‌گیرد. اگر زبان کودک و زبان آموزش متفاوت باشد، پدیده ی دوزبانگی به وجود می‌آید. منظور از دوزبانگی تفاوت بین زبان مادری و زبان آموزش است لذا دانش‌آموزی دوزبانه نامیده می‌شود که زبان تکلمی خانواده او «غیرفارسی» بوده، به طوری که وی حل مشکلات شخصی را از طریق آن زبان با پدر و مادر خود مطرح نموده باشد، اما در مدرسه با زبان فارسی آموزش ببیند (دیناروند، ۱۳۷۴: ۱۸). بیکر (۱۹۸۸) معتقد است که فرد دوزبانه کسی است که می‌تواند از دو زبان در موقعیت‌های مختلف برای افراد مختلف و برای اهداف خاص استفاده کند.

چگونگی ارتباط میان دوزبانگی و تعلیم و تربیت از موضوعات مهمی است که امروزه سیاست‌گذاران آموزشی، روان‌شناسان و معلمان با آن مواجه هستند. افت تحصیلی و عملکردهای تحصیلی دانش‌آموزان دوزبانه از جهتی با دوزبانگی آنان و از جهتی دیگر با روش‌های متفاوت یاددهی ارتباط دارد. برخی تحقیقات نشان داده است دوزبانگی به‌عنوان یک مانع در پیشرفت تحصیلی کودکان تلقی می‌شود (محمدی، شکاری و مدنی، ۱۳۹۶؛ عصاره، ۱۳۸۷؛ سائر، ۲۰۰۵؛ تسوشیما و هوگان، ۲۰۰۷). از طرف دیگر نتایج برخی تحقیقات نشان داده است دوزبانگی پیشرفت شناختی دانش‌آموزان را تأمین می‌کند (فیاضی، صحراگرد، روشن و زندی، ۱۳۹۶؛ دیناروند، ۱۳۷۴؛ بدری، ۱۳۸۱؛ پیل و لامبرت، ۲۰۰۸؛ لئوپولد، ۱۹۸۹).

بنابر آنچه مشاهده شد پژوهش‌های انجام‌شده در رابطه با دوزبانگی در ایران بیش‌تر بر تأثیر توانایی‌های ذهنی و شناختی بر پیشرفت یا عملکرد تحصیلی تأکید می‌کنند. اما مطالعه عوامل مؤثر بر پیشرفت یا عملکرد تحصیلی مسئله‌ای پیچیده است. چراکه آن یک عنصر چندبعدی است، به‌گونه‌ای بسیار ظریف به تمام ابعاد رشدی دانش‌آموز از قبیل رشد جسمی، اجتماعی، شناختی و عاطفی مربوط است، در رابطه با این موضوع گلمن (۱۹۹۵) معتقد است که هوش شناختی در بهترین حالت خود تنها عامل ۲۰ درصد از موفقیت‌های زندگی است، ۸۰ درصد موفقیت‌ها به عوامل دیگر وابسته است و سرنوشت افراد در بسیاری از موارد در گرو مهارت‌هایی است که عوامل غیر شناختی را تشکیل می‌دهد؛ یکی از عوامل غیرشناختی عوامل عاطفی است که می‌توان در این حوزه، هوش هیجانی را نام برد. مایر و سالووی (۱۹۹۰) هوش هیجانی را توانایی فرد برای کنترل احساسات و هیجانات خود و دیگران، تمایز بین احساسات و هیجانات خود و دیگران و نیز استفاده از این اطلاعات برای هدایت اعمال و افکار می‌دانند.

مایر و سالووی (۱۹۹۷) در این زمینه بیان کردند که موفقیت فرد در آموزش چه در مدرسه و چه در سال‌های بعد در دانشگاه، تنها با هوشبهر وی ارتباط ندارد بلکه با مهارت‌های هیجانی و اجتماعی مانند داشتن انگیزه لازم، توانایی منتظر ماندن، اطاعت از دستورات و مهارت کمک خواستن از دیگران و بیان نیازهای هیجانی و آموزشی نیز مرتبط هست. درنهایت آنچه اساس و سنگ بنای موفقیت انسان‌ها است، افزون بر دارا بودن هوشبهر مناسب، ابزار و کنترل هیجانات و توانایی همدلی با احساسات دیگران یا به عبارتی هوش هیجانی بالا است (سلطانی‌فر، ۱۳۸۶). نتایج پژوهش بابایی نادینلویی، پزشکی، شریعتی و زارعی (۱۳۹۳) نشان داد بین خلاقیت و هوش هیجانی دانش‌آموزان دوزبانه و تک‌زبانه تفاوت معنی‌داری وجود دارد، به‌عبارت‌دیگر میزان

خلاقیت و هوش هیجانی در دانش‌آموزان دوزبانه بیشتر از دانش‌آموزان تک‌زبانه است. نتایج مطالعه صبحی‌قراملکی (۱۳۹۱) نیز نشان داد دانش‌آموزانی که دارای هوش هیجانی بالایی هستند به ادراک واقع‌بینانه‌تری در روابط بین‌فردی دست می‌یابند و این توانایی در کسب انگیزه پیشرفت به آن‌ها کمک می‌کند. بالا بودن میزان انگیزه پیشرفت نیز به افزایش احساس خود کارآمدی و افزایش انگیزه تحصیلی می‌انجامد. محمدی، شکاری و مدنی (۱۳۹۶) در پژوهشی به آسیب‌شناسی آموزش به زبان فارسی بر اساس دیدگاه برنامه درسی چند فرهنگی و مسائل دوزبانگی پرداختند. نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد که آموزش به زبان فارسی، یادگیری دانش‌آموزان دوزبانه را در حیطه‌های دانشی، نگرشی و توانشی با اختلال روبه‌رو کرده و بیشترین آسیب‌های یادگیری به ترتیب معطوف به حوزه دانشی، نگرشی و توانشی است. گومارا و آرسینو (۲۰۰۲) نیز در پژوهش خود با ۱۰۳ نفر دانش‌آموز، نقش توانایی‌های شناختی و هیجان را در عملکرد و پیشرفت تحصیلی بررسی کردند. نتایج یافته‌های آنان نشان داد که توانایی‌های شناختی به‌ویژه دو متغیر تنظیم هیجانی و عاطفه تحصیلی در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان و یا نمرات پایان دوره‌ی تحصیلی تأثیر معنادار و منحصر به فردی دارد و فراتر از توانایی‌های شناختی دانش‌آموزان است.

توسعه و به کارگیری هوش هیجانی در محیط آموزشی برای معلمان و دانش‌آموزان بسیار مفید می‌باشد. اگر دانش‌آموز بتواند این ویژگی‌ها را تشخیص دهد، اولین گام در جهت کنترل و هدایت عواطف و هیجان‌های خود را برداشته و قادر خواهد بود تا موانع تضعیف‌کننده عملکرد خود را از میان بردارد. با ارزیابی هوش هیجانی می‌توان امکان موفقیت فرد را در زندگی فردی و اجتماعی پیش‌بینی نمود. در بررسی‌های انجام‌گرفته روشن شده است که عوامل کامیابی افراد برجسته، ناشی از احساسات مثبتی است که آنان در خود ایجاد می‌نمایند و افراد ناموفق کسانی هستند که احساسات منفی را در خود پرورش می‌دهند (حیدری کاپدان، آذری، ۱۳۸۷). لزوم پژوهش در خصوص هوش هیجانی میان دانش‌آموزان یک‌زبانه و دوزبانه از نظر تأثیر هوش هیجانی در زندگی هر فرد آشکار است. بررسی هوش هیجانی نشان می‌دهد که این پدیده در زندگی فردی و جمعی، بسیار تأثیرگذار بوده و زمینه‌های پیشرفت و موفقیت را نشان می‌دهد. به دلیل آنکه هوش هیجانی، توانایی درک، توصیف، دریافت و مهار هیجان‌ها را دارد و وقایع زندگی ممکن است مثبت یا منفی باشند؛ وقایعی خوشایند و مسرت‌بخش چون ازدواج و به دست آوردن شغلی خوب تا وقایعی مصیبت‌بار چون از دست دادن یکی از اعضای خانواده و یا از دست دادن شغلی مناسب یا شکست مالی، در نحوه برخورد با هر یک از وقایع و سازگار شدن با آن‌ها نقش اساسی دارد (خلیلی‌آذر، ۱۳۸۶).

با توجه به اهمیت مشکلات یادگیری آن دسته از دانش‌آموزان ایرانی که زبان مادری آنان متفاوت از زبان فارسی است و لزوم توجه به عوامل عاطفی و هیجانی، هدف پژوهش حاضر مقایسه هوش هیجانی دانش‌آموزان یک‌زبانه و دوزبانه و نقش آن در نگرش نسبت به یادگیری درس زبان انگلیسی دانش‌آموزان دوره متوسطه است. مسئله اساسی این است که پژوهش‌هایی که در رابطه با دانش‌آموزان یک‌زبانه و دوزبانه انجام‌شده، بیش‌تر در دوره ابتدایی انجام‌گرفته است، آیا این تفاوت در دوره متوسطه هم بین دانش‌آموزان یک‌زبانه و دوزبانه احساس می‌شود؟ و با توجه به نقش تأثیرگذار مدارس بر رشد مهارت‌های اجتماعی و عاطفی دانش‌آموزان و اهمیت فراگیری این مهارت‌ها در افزایش توانمندی دانش‌آموزان در سازگاری مؤثرتر با خود و

محیط و همچنین حساسیت ویژه دوره نوجوانی و تأثیرات پایدار این دوره بر شکل‌گیری شخصیت نوجوان، ضرورت توجه و آموزش سواد هیجانی و مهارت‌های هوش هیجانی در دوره دبیرستان روشن می‌گردد.

سؤالات پژوهش

۱. آیا بین هوش هیجانی دانش‌آموزان یک‌زبانه و دوزبانه تفاوت معناداری وجود دارد؟
۲. آیا هوش هیجانی دانش‌آموزان دختر و پسر متفاوت است؟
۳. آیا مؤلفه‌های هوش هیجانی در دانش‌آموزان یک‌زبانه و دوزبانه تفاوت معناداری وجود دارد؟
۴. آیا مؤلفه‌های هوش هیجانی در دانش‌آموزان دختر و پسر متفاوت است؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع پس‌رویدادی (علی-مقایسه‌ای) است. در این پژوهش دوزبانه و یک‌زبانه به‌عنوان متغیر مستقل و هوش هیجانی به‌عنوان متغیر وابسته بررسی شد. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهر چابهار مشغول به تحصیل در سال ۹۴-۱۳۹۳ است که به‌صورت نمونه‌گیری طبقه‌ای برابر تعداد ۲۴۰ دانش‌آموز (۱۲۰ فارس و ۱۲۰ بلوچ) مورد مطالعه قرار گرفتند.

جمع‌آوری داده‌ها با استفاده از دو پرسشنامه هوش هیجانی شات و مألوف (۱۹۹۸) انجام شد. این مقیاس شامل ۳۳ سؤال است که بر اساس مدل هوش هیجانی سالووی و مایر (۱۹۹۰) ساخته شده است. سؤال‌های آزمون در سه مقوله از سازه هوش هیجانی شامل تنظیم هیجان‌ها، بهره‌وری از هیجان‌ها و ارزیابی هیجان‌ها را بر اساس مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت از نمره یک (کاملاً مخالف) تا نمره ۵ (کاملاً موافق) سنجیده شدند. شات و مألوف (۱۹۹۸)، ضریب پایایی بازآزمایی این مقیاس را در مورد یک نمونه ۲۸ نفری از دانشجویان به فاصله دو هفته ۰/۷۸ گزارش کرده‌اند. پایایی این پرسش‌نامه در نمونه فارسی نیز با استفاده از روش آلفای کرونباخ توسط خسرو جاوید (۱۳۸۱)، ۰/۸۴ گزارش شده است. لازم به ذکر است در این پژوهش نیز پایایی این پرسشنامه برحسب آلفای کرونباخ ۰/۷۶ به دست آمد. جهت بررسی روایی پرسشنامه خسرو جاوید ضریب همبستگی نمره‌های هوش هیجانی را با افسردگی ۰/۳۳-، اضطراب ۰/۲۵- و آلکسی تیمیا ۰/۱۵-، ($P < ۰/۰۵$) گزارش نمود. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون آماری T مستقل و تحلیل واریانس چندمتغیره (manova) با کمک نرم‌افزار spss استفاده شد.

یافته‌ها

تحلیل داده‌های حاصل از پژوهش نشان داد میانگین هوش هیجانی در مؤلفه تنظیم هیجان $۴/۵۲ \pm ۴۰/۹۷$ ، در مؤلفه ارزیابی و ابراز هیجان $۵/۰۷ \pm ۳۲/۷۹$ و در مؤلفه بهره‌وری از هیجان $۲/۹۷ \pm ۲۰/۴۲$ بود. به‌منظور بررسی تفاوت بین هوش هیجان دانش‌آموزان یک‌زبانه و دوزبانه از آزمون تی مستقل استفاده شد. نتایج نشان داد که هوش هیجانی دانش‌آموزان یک‌زبانه و دوزبانه متفاوت نیست ($t = -۰/۲۱۲$ و $\text{sig} = ۰/۸۲۳$) (جدول ۱)

جدول ۱: نتایج آزمون تی مستقل برای بررسی تفاوت هوش هیجانی در دانش آموزان یک‌زبانه و دوزبانه

sig	T	درجه آزادی	تفاوت میانگین	میانگین	تعداد	آزمودنی‌ها	
۰/۸۳۲	-۰/۲۱۲	۲۳۸	-۰/۳۳۳	۱۲۸/۴۷	۱۲۰	دوزبانه	
				۱۲۸/۸۰	۱۲۰	یک‌زبانه	

نتایج آزمون تی مستقل برای بررسی تفاوت هوش هیجانی دانش آموزان بر حسب جنسیت نشان داد که هوش هیجانی دانش آموزان پسر و دختر معنادار است ($t=۰/۱۳۵$ و $sig=۰/۰۳$) و میانگین نمره هوش هیجانی دانش آموزان دختر ($۱۳۰/۲۳۷$) بیش‌تر از دانش آموزان پسر ($۱۲۶/۹۴$) است؛ (جدول ۲).

جدول ۲: نتایج آزمون تی مستقل برای معنادار بودن هوش هیجانی بر حسب جنسیت

sig	t	درجه آزادی	تفاوت میانگین	میانگین	تعداد	آزمودنی‌ها	
۰/۰۳	۲/۱۳	۲۳۸	۳/۳۲	۱۳۰/۲۷۳	۱۲۰	دانش آموزان دختر	
				۱۲۶/۹۴	۱۲۰	دانش آموزان پسر	

به‌منظور بررسی تفاوت بین مؤلفه‌های هوش هیجانی در دانش آموزان یک‌زبانه و دوزبانه از آزمون تحلیل واریانس چند متغیره (manova) استفاده شد. آزمون Box و لوین برابری واریانس‌ها را نشان داد. نتایج به دست آمده از تحلیل واریانس چندمتغیره تفاوت معناداری را بین مؤلفه‌های هوش هیجانی بر حسب یک‌زبانه دوزبانگی نشان داد.

$$F_{(۳, ۲۱۵)} = ۲,۸۵, p < ۰/۰۳۸, \text{ Pillai's Trace} = ۰/۰۳۸$$

همچنین نتایج نشان داد که از بین سه تا مؤلفه‌های هوش هیجانی، مؤلفه تنظیم هیجان بین دانش آموزان یک‌زبانه و دوزبانه تفاوت معنادار مشاهده شد ($F=۴/۰۹$ و $P>۰/۰۵$) و تنظیم هیجان در دانش آموزان دوزبانه بیش‌تر از یک‌زبانه است. نتایج همچنین بیانگر این است که بین دو گروه یک‌زبانه و دوزبانه در سطح $۰/۰۵$ در مؤلفه‌های بهره‌برداری و ارزیابی از هیجان تفاوت معناداری مشاهده نشد؛ (جدول ۳).

جدول ۳: نتایج تحلیل واریانس مؤلفه‌های هوش هیجانی بر حسب دوزبانگی

متغیرها	منابع تغییر	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری
تنظیم هیجان	بین‌گروهی	۱	۸۲/۱۴	۴/۰۹	۰/۰۴
	درون‌گروهی	۲۱۹	۴۳۹۸/۰۸		
ارزیابی و ابراز هیجان	بین‌گروهی	۱	۱۱/۸۱	۰/۴۵	۰/۵۰
	درون‌گروهی	۲۱۹	۵۶۹۷/۷۶		
بهره‌برداری از هیجان	بین‌گروهی	۱	۲۲/۰۰	۲/۴۴	۰/۱۲
	درون‌گروهی	۲۱۹	۱۹۷۳/۸۵		

همچنین نتایج به دست آمده از تحلیل واریانس چندمتغیره تفاوت معناداری را بین مؤلفه‌های هوش هیجانی بر حسب جنسیت نشان داد.

$$F_{(3, 215)} = 2,79, p < 0,041, \text{ Pillai's Trace} = 0,038$$

در بررسی مؤلفه‌های هوش هیجانی در دانش‌آموزان دختر و پسر نتایج تحلیل واریانس چند متغیره بیانگر این بود که از بین سه تا مؤلفه‌های هوش هیجانی، مؤلفه تنظیم هیجان ($F = 5,75$ و $P > 0,05$) و مؤلفه ارزیابی هیجان ($F = 4,01$ و $P > 0,05$) بین دانش‌آموزان دختر و پسر تفاوت معنادار وجود دارد. ولی در مؤلفه بهره‌برداری از هیجان بین دو گروه دانش‌آموزان دختر و پسر در سطح $0,05$ تفاوت معناداری وجود ندارد؛ (جدول ۴).

جدول ۴: نتایج تحلیل واریانس مؤلفه‌های هوش هیجانی بر حسب جنسیت

متغیرها	منابع تغییر	درجه آزادی	میانگین مجزورات	F	سطح معناداری
تنظیم هیجان	بین گروهی	۱	۱۱۴/۶۶	۵/۷۵	۰/۰۱
	درون گروهی	۲۱۹	۱۹/۹۳		
ارزیابی و ابراز هیجان	بین گروهی	۱	۱۰۲/۷۱	۴/۰۱	۰/۰۴
	درون گروهی	۲۱۹	۵۶۰۶/۸۵		
بهره‌برداری از هیجان	بین گروهی	۱	۰/۵۴	۰/۰۶	۰/۸۰
	درون گروهی	۲۱۹	۹/۱۱		

بحث و نتیجه‌گیری

همان‌گونه که نتایج نشان داد هوش هیجانی دانش‌آموزان یک‌زبانه و دوزبانه متفاوت نیست. این یافته با نتایج پژوهش بابایی نادینلویی، پزشکی، شریعتی و زارعی (۱۳۹۳) که نشان داد میزان هوش هیجانی در دانش‌آموزان دوزبانه بیشتر از دانش‌آموزان تک‌زبانه است، ناهمسو است. در تبیین این یافته می‌توان به مبانی نظری استناد کرد به طوری که برخی از نتایج پژوهش‌ها حاکی از برتری دانش‌آموزان دوزبانه نسبت به دانش‌آموزان عادی است، در حالی که برخی از نتایج دیگر عکس آن را نشان می‌دهند و نیز تعدادی از نتایج فقدان تفاوت میان دو گروه دانش‌آموزان را مشخص نموده‌اند (دیناروند، ۱۳۷۴). به‌طور مثال نتایج مطالعه‌ای که توسط سائر (۲۰۰۵) در مورد مقایسه کودکان دوزبانه ویلزی انگلیسی با کودکان عادی انگلیسی‌زبان انجام شد نشان داد کودکان دوزبانه دارای نمره هوشی پایین‌تری نسبت به کودکان عادی بوده‌اند، و این پایین بودن به فاصله سنین هفت تا یازده‌سالگی بیش‌تر شده است. ولی تحقیقات دیگری وجود دارد که عکس این قضیه را ثابت می‌کند؛ مطالعات پیل و لامبرت (۲۰۰۸) با مقایسه دانش‌آموزان عادی (فرانسوی‌زبان) و دوزبانه (فرانسوی-انگلیسی) به نتیجه برتری دوزبانه‌ها در توانایی‌های شناختی ابتکار و هوش رسیده‌اند.

نتایج این پژوهش نشان داد که هوش هیجانی دانش‌آموزان پسر و دختر معنادار است و میانگین نمره هوش هیجانی دانش‌آموزان دختر بیش‌تر از دانش‌آموزان پسر است. این یافته با نتایج پژوهش‌های آفاجانی و همکاران (۱۳۸۷) که نشان دادند بین هوش هیجانی دانش‌آموزان دختر و پسر تفاوت معناداری وجود دارد همسو و با نتایج پژوهش‌های امامی‌پور و شمس اسفندآباد (۱۳۸۳) که نشان داد بین دانش‌آموزان دختر و پسر از نظر

میزان هوش هیجانی تفاوت معناداری وجود ندارد ناهمسو است. در تبیین این یافته می توان این گونه بیان کرد که دختران ممکن است به علت برخورداری از توجه بیشتر در خانواده و رشد عواطف و احساسات مثبت در آن ها و در نتیجه اعتماد به نفس و ارتباط مناسب با دیگران، در بهره گیری از مهارت های هیجانی در مقایسه با پسران بهتر عمل می کنند (یارمحمدی و شرفی راد، ۱۳۹۰).

به منظور بررسی تفاوت بین مؤلفه های هوش هیجانی در دانش آموزان یک زبانه و دوزبانه، نتایج نشان داد که از بین سه تا مؤلفه های هوش هیجانی، مؤلفه تنظیم هیجان بین دانش آموزان یک زبانه و دوزبانه تفاوت معنادار وجود دارد و تنظیم هیجان در دانش آموزان دوزبانه بیش تر از یک زبانه است. دانش آموزان با هوش هیجانی بالاتر در شناخت احساسات خود و دیگران و استفاده از این شناخت در هدایت رفتار و مقاومت در مقابل فشار همسالان توانایی بیش تر دارند. برای تبیین این یافته و توجیه تنظیم هیجان بالاتر در دانش آموزان دوزبانه در مقایسه با کودکان یک زبانه می توان به مبانی نظری استناد کرد. پارکر، هانگ، استبروک، اکی و وود (۲۰۰۶) در پژوهشی نشان دادند افراد برخوردار از هوش هیجانی بالاتر در انتقال از دبیرستان به دانشگاه موفق تر بودند. آن ها نتایج را این گونه تبیین کردند که افراد با هوش هیجانی بالاتر با تنظیم هیجان خود، پافشاری بیش تری به هدف داشتند، از این رو موفقیت بیش تری کسب کردند. وجود همسو بودن یافته های این پژوهش با یافته های پژوهش های قبلی، وجود هوش هیجانی بالاتر دانش آموزان دوزبانه در مقایسه با همسالان یک زبانه آن ها امری طبیعی می باشد.

در بررسی مؤلفه های هوش هیجانی در دانش آموزان دختر و پسر نتایج تحلیل واریانس چند متغیره بیانگر این بود که از بین سه تا مؤلفه های هوش هیجانی، مؤلفه تنظیم هیجان و مؤلفه ارزیابی هیجان بین دانش آموزان دختر و پسر تفاوت معنادار وجود دارد. نتایج این یافته با یافته های حنیفی و جویباری (۱۳۸۹) که نشان داد تفاوت معناداری بین هوش هیجانی دانش آموزان دختر و پسر مشاهده شد، همسو است. نتایج این یافته را می توان این گونه تبیین نمود که دختران ممکن است به علت برخورداری از توجه بیش تر در خانواده و جامعه و رشد عواطف و احساسات مثبت در آن ها و در نتیجه اعتماد به نفس و ارتباط مناسب با دیگران، در بهره گیری از مهارت های هیجانی در مقایسه با پسران بهتر عمل می کنند (یارمحمدیان و شرفی راد، ۱۳۹۰). یکی از مهم ترین مسائل برای سلامتی دختران هر جامعه ای موضوع تقویت هوش هیجانی آنان است؛ زیرا مخصوصاً در جوامع سنتی، محدود و مرد سالار، دختران مجبور به سرکوب بسیاری از هیجانات و احساسات خود هستند که این موضوع باعث آسیب به سیستم روانی، ذهنی و جسمی آنها می شود. تقویت هوش هیجانی به رهاسازی هیجانات سرکوب شده و فعلی به طرق صحیح کمک می کند و باعث زنده شدن دختران می شود. نتایج پژوهش حاضر محدود به دانش آموزان یک زبانه (فارس) و دوزبانه (بلوچ) مقطع متوسطه شهر چابهار است و احتمالاً قابل تعمیم به جامعه آماری، مقاطع تحصیلی و مناطق آموزشی دیگر نیست. همچنین محدودیت دیگر این پژوهش استفاده صرف از ابزار خود گزارشی می باشد.

منابع

امامی پور، سوزان؛ شمس اسفندآباد، حسن (۱۳۸۳). مطالعه سبک های یادگیری در دانش آموزان دوزبانه و یک زبانه دوره راهنمایی و رابطه آن با پیشرفت تحصیلی و جنسیت. فصل نامه نوآوری های آموزشی، ۲ (۵)، ۲۹-۱۱.

- بابایی نادینلویی، کریم؛ پزشکی، هانا؛ شریعتی، فرهاد و زارعی، بتول. (۱۳۹۳). مقایسه خلاقیت، هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان تک‌زبانه و دوزبانه مقطع ابتدایی. انجمن روانشناسی بالینی کودک و نوجوان ایران.
- بدری، رحیم. (۱۳۸۱). ارزیابی اثربخشی دوره یک ماهه آمادگی تابستان در مناطق دوزبانه آذربایجان شرقی. شورای تحقیقات آموزش و پرورش استان آذربایجان شرقی.
- حنیفی، فریبا؛ جویباری، آزیتا. (۱۳۸۹). بررسی رابطه هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دوره متوسطه شهر تهران. فصل‌نامه تحقیقات مدیریت آموزشی، ۲ (۱)، ۲۹-۴۴.
- حیدری کایدان، ژیلا؛ آذری، مهران. (۱۳۸۷). رابطه هوش هیجانی و راهبردهای یادگیری زبان انگلیسی با مهارت زبان انگلیسی در دانشجویان. یافته‌های نو در روان‌شناسی، (۹)، ۹۵-۱۱۴.
- خلیلی‌آذر، هایده. (۱۳۸۶). مقایسه هوش هیجانی دانش‌آموزان تیزهوش و عادی و رابطه آن با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان. پژوهش در علوم تربیتی، ۱۴، ۱۰۷-۱۲۴.
- دیناروند، جعفر. (۱۳۷۴). نگاهی به دوزبانگی. نشریه علوم تربیتی «تربیت»، (۱۰۳)، ۱۷-۱۹.
- سلطانی فر، عاطفه. (۱۳۸۶). هوش هیجانی. فصل‌نامه اصول بهداشت روانی، (۳۹)، ۸۳-۸۴.
- صبحی‌قراملکی، ناصر. (۱۳۹۱). پیش‌بینی انگیزه پیشرفت تحصیلی بر اساس هوش هیجانی دانش‌آموزان. مجله روان‌شناسی مدرسه، (۱)، ۴۹-۶۲.
- عصاره، فریده. (۱۳۸۷). بررسی مشکلات زبان‌آموزی کودکان پایه اول ابتدایی در مناطق دوزبانه. فصل‌نامه مطالعات برنامه درسی، ۳ (۹)، ۴۹-۶۰.
- فیاضی، علی، صحراگرد، رحمان، روشن، بلقیس، زندی، بهمن. (۱۳۹۶). بررسی تأثیر دوزبانگی و جنسیت بر هوش زبانی و هوش ریاضی - منطقی با مقایسه دانش‌آموزان دوزبانه و یک‌زبانه. جستارهای زبانی، ۸ (شماره ۲ (پیاپی ۳۷))، ۲۲۵-۲۴۸.
- محمدی، صمد؛ شکاری، عباس و مدنی، سیداحمد (۱۳۹۶). آسیب‌شناسی آموزش به زبان فارسی از دیدگاه دبیران و دانش‌آموزان دبیرستانی کردزبان شهرستان سنقر و کلیایی و ارائه راهکارها. پژوهش در برنامه‌ریزی درسی (دانش و پژوهش در علوم تربیتی-برنامه‌ریزی درسی)، ۱۴ (۲۶)، ۱۱۸-۱۳۶.
- یارمحمدی، احمد، شرفی‌راد، حیدر. (۱۳۹۰). تحلیل رابطه بین هوش هیجانی و سازگاری اجتماعی در نوجوانان. فصل‌نامه جامعه‌شناسی کاربردی، ۴ (۴۴)، ۳۵-۵۰.
- Baker, C. (1988). Foundations of bilingual education and bilingualism. Clevedon Hall: Multilingual Matters. =
- Gumora, G. & Arsenio, F. (2002). Emotionality, emotion regulation, and school performance in middle school children. *Journal of School Psychology*, 40(5), 395_43.
- Goleman, D. (1995). Emotional intelligence. New work: Bantam.
- Leopold. W.f. (1989). Speech Development of a Bilingual child. *Evantston, North western university studies*, 6(11). 11- 19.
- Mayer. J & Salovey. P. (1990). Emotional Inelligene. *Imagination cognition and personality*, 9(3), 185-211.
- Mayer. J & Salovey. P (1997). About emotional intelligenc. New York: Basic Books.
- Peal, E. & W. E. Lambert (2008). The Relation of Bilingualism to Intelligence. *Psychological Monographs*, 76 (27), 1-23.
- Parker, J. D., Hogan, M. J., Eastabrook, J. M., Oke, A., & Wood. L. M. (2006). Emotional intelligence and student retention: Predicting the successful transition from high school to university. *Personality and Individual Differences*, 1 (7), 1329-1336.
- Tsushima, T. and T. P. Hogan (2007). 'Verbal Ability and School Achievement of Bilingual and Monolingual Children of Different Ages. *Educational Research*, Vol. 68, 349-353.
- Saer, D. (2005). The Effect of Bilingualism on Intelligence. *British Journal of Psychology*, 4(1), 25-38.